XL. évf. Cluj-Kolozsvár, 1930 október. 10. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

Kalásztépés szombatnapon.

Az alábbi kép, amely egyik világhirü festőművész mestermüvének sokszorosan kicsinyitott másolata, azt a jelenetet ábrázolja, amikor Jézus gazdag buzaföldeken átmenve, itt is alkalmat talál arra, hogy egy mélyértelmü tanitást adjon az embereknek.

„És lőn, hogy szombatnapon a vetések közt megy vala által, és az ő tanitványai mentökben a kalászokat kezdék vala szaggatni.

Ekkor a farizeusok mondának néki: Imé, miért müvelik azt szombatnapon, amit nem szabad?

Ő pedig monda nékik: Sohasem olvastátok-é, mit mivelt Dávid, amidőn megszükült és megéhezett vala társaival együtt?

Mi módon ment be az Isten házába Abiákár főpap idejében és ette meg a szent kenyereket, amelyeket nem szabad megenni csak a papoknak; és adott a társainak is?

És monda nékik: A szombat lőn az emberért, nem az ember a szombatért.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

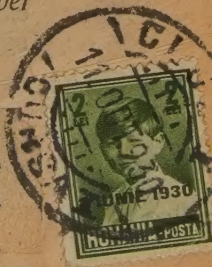

Annak okáért az embernek Fia a Szombatnak is ura". (Márk evang. II. rész, 23—28 versei.)

Mindnyájan emlékezünk rá, hogy a negyedik parancsolat (II. Mózes XX. 8.) meghagyja az emberiségnek: „*Megemlékezzél a szombatnapról, hogy azt megszenteljed! Ne tégy akkor semmi dolgot...*" Ennek a parancsolatnak az értelme világos. Hat napon át eleget munkálkodik az ember, a hetedik napot, a szombatot (nálunk a vasárnapot) mindenkinek arra kell forditania, hogy testét és lelkét pihentesse, Istennek hálát adjon eddigi segedelméért és további áldásait kérve, uj erőt és bizalmat gyüjtsön. Szép és igen hasznos parancsolat ez, amelyet aki meg nem szivlel, önmaga látja kárát. Ám a farizeusok és irástudók, akik szörnyü nagy tudományosságukban végül is nem látták meg a fától az erdőt, itt is a betüt nézték, ahelyett, hogy az értelmével törődtek volna ennek a parancsolatnak. Lassanként odáig jutottak szőrszálhasogató okoskodásaikban, hogy a zsidóknak azt sem engedték meg, hogy szombatnapon jót tegyenek, hogy gyógyitsanak, s a szabó például már pénteken este le kellett, hogy tegye a tüt magától, nehogy kint sétálgatva, a csillag feljövetelekor még nála legyen a tü, amellyel dolgozni szokott. Még ma is a buzgóbb zsidóknak a pénzt még megérinteni sem szabad szombatnapon. Természetesen ez a hajlandóság, hogy egy-egy, Isten által adott parancsolatot a tulságig betüszerint értelmezzünk, nemcsak a zsidóknál volt meg, hanem más népeknél is, s még ma is találhatók olyanok, akik vallásuknak nem a lényegét, hanem a betüjét tartják fontosabbnak. Jézust is a farizeusok azért támadták meg, mert megengedte, hogy a tanitványok egy-egy buzaszemet letépdesve megegyenek. Azt mondották a farizeusok, hogy ez a kalásztépdelés annyi, mintha arattak vagy cséplettek volna a tanitványok; az aratás és cséplés pedig munka, tehát szombatnapon ezt tenni: bün. Jézus azonban megfelelt nekik. Nem az ember van a szombatért, hanem a szombat az emberért. Isten nem az embert teremtette azért, hogy a szombat törvénye előtt térdetfejet hajtson, hanem a szombatot rendelte az emberek szolgálatára, hogy az testüknek, lelküknek javára legyen. Igaz, szombat (vagy nálunk vasárnap) nem munkanap, hanem a pihenés és az Istenhez fordulás napja. Ám ez nem azt jelenti, hogyha valaki kalászt lát, Isten e drága ajándékáért való mélységes rajongásában azt meg se érinthesse, vagy, ha valami vándor sebektől boritott lábára irt kér, ő be ne kötözhesse; sőt még azt sem, hogy ha valami életbevágóan fontos dolga akad, azt is el ne végezhesse. Nem az ember van a szombatért, hanem a szombat van az emberért!

A vallásos hitelvek, magyarázatok és parancsolatoknak e túlzásig vitt betü imádása ellen tehát már Jézus is kikelt, s az ő nyomdokain haladva alapitotta meg Dávid Ferencz az unitárius egyházat. Mert mi, unitáriusok, nem azért harcoltunk és harcolunk szellemi harcainkban, hogy Jézus csodálatos lényének istenitését, vagy a Biblia egyik-másik helyének valószinüségét tagadjuk, hanem azért, hogy a

betü imádása helyett az értelemnek megismerését és követését hangsulyozzuk. Azok a dogmák, amelyeket sok száz éven át a kereszténység nagy szentjei és filozófusai megszerkesztettek, lehetnek részben igazak, részben tévedések, de semmiképen sem arra valók, hogy az ember azokat imádja, hanem csak arra szolgálhatnak, hogy általuk könnyebben megérthesse a hivő Istent és az Ő szándékát a világgal és az emberrel. Ha tehát a dogmák is arra valók, mint a szombat, hogy az embernek segitségére és hasznára legyenek, akkor ide is vonatkozik Jézusnak ez a tanitása: Nem az ember van a szombatért, hanem a szombat van az emberért, azaz: nem az ember van a dogmákért, hanem a dogmák vannak az emberért, hogy magyarázatukkal segitségül szolgáljanak az Isten dolgaiban.

Hasonlóképen vagyunk a világi törvényekkel is. A törvényeket meg kell tartani. De lehetnek esetek, amikor a törvény értelmét megtartjuk akkor is, amikor a törvény betüje ellen látszólag vétünk. Ezért mondotta ki a modern büntetőjog, hogy e törvényeknek mindig a szellemét és nem a betüjét kell alkalmazni. Hallgassunk mindig a szivünkre, amikor birák vagyunk, mert az sokszor biztosabban és igazságosabban itél, mint az ugynevezett „józan ész".

Épenugy az irodalomban és a müvészetekben is. Itt is vannak törvények és szabályok, ám ezek csak arra valók, hogy segitségére legyenek az alkotónak munkája elkészitésénél. Maguk a szabályok még nem tesznek müvésszé senkit. Csak a mesterember méri ki óvatos pontossággal, hogy vajjon a legutolsó részletig követte-e a szabályokat, mig az igazi tehetség néha uj törvényeket is alkot. Természetesen ezek az uj törvények csak akkor lesznek helyesek, ha a meglevő törvények természetes következményeiképen jöttek létre.

Vallásban, törvényhozásban, irodalomban és müvészetben egyaránt akadnak tehát farizeusok; akik a betü külsőleges értelmezését tulságba viszik, s ezenközben eltévesztik szem elől a belső, valódi értékeket. Ezek ellen állandóan küzd a haladás, a tehetség, a lélek. Ezért küzd az unitárizmus is.

Ám nincsen annál szörnyübb, mint amikor ezek között a szabadelvü, haladó küzdők között támadnak betüimádók, formáért és külsőségekért harcolók. Nincs megdöbbentőbb embertipus, mint a szabadelvüség farizeusai, akik épenugy becsukják a szemeiket ellenfeleik, vagy az élet és Isten igazságai előtt, mint a régi, zsidó farizeusok, akik törvényt csinálnak a törvények megtöréséből és dogmává teszik a dogmák megtagadását. Akik kimennek és kalászt tépnek szombatnapon, csak azért, hogy megmutassák: nem az ember van a szombatért. Akik dacosan munkaruhába öltöznek és hangos dalolással mennek a rétre, a gyárba, a mühelybe — vasárnap délelőtt, csak azért, hogy hetykén odamondhassák: nekem nem parancsol a pap. Akik restelnek akár koporsóelőtt is térdethajtani, mert ők szabadelvü unitáriusok. Akik nem imádkoznak hangosan, mert az ő más hiten levő testvéreik hangosan imádkoznak. Akik erővel elfordulnak a názáreti Jézus magasztos személyiségének csodálatától és

ezzel együtt megértésétől is, csak azért, mert az ő hitük szerint más felekezetüek tulságosan is csodálják Jézust. Akik mindent gunyos mosollyal kétségbevonnak, talán még az Isten atyai voltát, sőt létezését is, csak azért, mert az orthodox keresztények szerintük nevetségesen könnyen-hivők.

Testvéreim! Jézus védelmébe vette tanitványait, akik a szombatnak a lényegét nem, de a betüjét az akkori szokások értelmében megtörték, mert hiszen tudta, hogy a tanitványok nem istentelenségből, nem kuruckodásból, nem rossz akaratból nyultak a kalászokhoz. És ezzel a tettével nagy bizalmat és bátorságot hagyott mindazok számára, akik tiszta szivvel keresik Istent és az ő igazságait, nem emberi intézményeken keresztül, hanem Isten legcsodálatosabb „intézménye“ utján: lelküknek segélyével. Ám azok számára, akik ennek a lelki keresésnek árulói lesznek, a csakazértis kalászttépők, a dacból ünneprontók, a feltünési vágyból született kételkedés káromló ajaku „irástudói“, a szabadelvüség cinikus farizeusai számára Jézusnak bizonyára nem védő szava, hanem korbácsa leszen. Faluhelyen a gazda, ha földje szélén tovahaladó vándort lát, ösztönösen megérzi, hogy ez vajjon csakugyan a Mindenható drága ajándékát látja-e abban a kalászban, amelyet esetleg leszakit, vagy pedig tisztán csak rombolási, pusztitási vágyból gázol bele a drága vetésbe. S a szerint mond fogadj Istent, vagy kergeti el a kalásztépőt. A nagy Gazda is tudja, hogy az ő gyermekei közül melyiknek a szivében lakozik hit, alázat és jóakarat, s melyiknek feketiti el a lelkét magavetés, kérkedés, álbüszkeség.

S bizony, hogy aszerint cselekszik! Sz. I. S.

A sepsibodoki unitárius leányegyházközség kebli tanácsa és lelkes női f. évi szeptember hó 21-én d. u. 3 órakor a szépen feldiszitett templomban vallásos ünnepélyt rendeztek, amelyen jelen voltak a kálnoki és árkosi hiveink közül is elég szép számmal. Árkosról a vonós zenekar is jelen volt s a műsornak két számát töltötte be művésziesen játszva a két vallásos zeneművet Régeni Áron harmonium kisérete mellett. Az istentiszteletet Végh Benjámin esperes végezte. A templomot zsúfolásig megtöltő közönség nagy figyelemmel és igazi lelki élvezettel hallgatta végig Patakfalvy I. és Simon E. és Farkas Bözsi szépen és hatással előadott szavalatait, ugy Régeni I. és Kiss A. szólóéneküket. kik gyönyörü előadásukkal emelték a lelkeket Istenhez, valamint Imreh István felolvasását, melyben a nehéz viszonyok között levő egyházi élet és kultura fejlesztésére annyira szükséges áldozó erények gyakorlására mutatott be követendő példát.

Az ünnepély rendezéséért, valamint a kellemes szeretet vendégségéért, mellyel az idegen és helybeli vendégeket részesitették, az érdem a kedves nőinket, élükön Farkas Aladárnét, Imreh Istvánnét és ifj. Simon Györgynét illeti meg.

TŰZHELY MELLETT

Virágok az őszben.

Most nyilnak a legszebb,
Legszentebb virágok:
Kulturánk mezején: az iskolák.
Mintha bús, magyar szivekre,
Szülőkre és gyermekekre
A jó Isten sugározná
Áldott mosolyát.

Oly szomoru az ősz,
Ha nincsen tavasz,
Ha szivünkből nem fakad dal,
Csak mindig panasz.

De szomoruságunk
Mintha felderülne,
Mintha hervadó lombok közt
Reménység zöldülne.

Megtárul a művelődés
Dús nektáru kelyhe,
A sok apró dobogó sziv
Boldogan lehel be
Régen leirt és megszentelt
Szép magyar betüket,
Szegény szülők, magyar szülők
Letörlik könnyüket
S ezekkel a szép betükkel
Iskolázott gyermekükben
Ápolják hitüket.

Ürmös. **Fekete Lajos.**

Dalszöveg.

Valamikor, ha rám néztél,
A télben is tavaszt láttam
S édes szóval, mikor hivtál,
Tán nem is e földön jártam.

Valamikor a szivembe'
Csupa örömmag volt vetve.
Bánatvirág nyilik mégis,
Fölöttem borus az ég is.

Valamikor csak daloltam,
Mikor rólad álmodoztam;
Rég elhallgatott a nóta,
Nála veszett el a kóta.

Ü. K.-né.

Magyarok!

Az uj tanévvel a Magyar Párt Diáksegélyző-akciója hatodik esztendejébe lép. Azt jelenti ez az első határkő a jövőbe vezető küzdelmes uton, hogy az uj megnehezedett erdélyi élet porondján olyan magyar tanárok, magyar jogászok, magyar gyógyszerészek, de magyar orvosok is felvették már a harcot, kiknek kezébe a magyar társadalom megszervezett, céltudatos áldozatkészsége adta a tudás fegyvereit.

Öt esztendő tapasztalatai s folytonossága a diáksegélyzés munkáját az erdélyi magyar társadalom bevált és meggyökeresedett intézményévé tették. Tradicióvá, uj és megható tradicióvá vált immár az, hogy az erdélyi magyar nemzeti társadalom a nagy égésben odaveszett gazdasági erőinek megmaradt porából ad életet az uj Phönixének.

Ez a képletes beszéd ma megrázó valósággá vált. Azt a kis magyar gazdasági erőt is, melyet a kisebbségellenes céltudatosság meghagyott, a gazdasági világválság teljes porráégéssel fenyegeti.

S mégis: kell, mindenáron kell még annyi erőt találnunk, hogy a diáksegélyzés folytonossága fennakadást ne szenvedjen.

Öt esztendő tapasztalatai azt mutatják, hogy száz meg száz magyar családfő, intézmény és egyesület költségvetésében állandó tételként szerepel már az az összeg, mellyel ehez a nemzeti munkához évről-évre önként hozzájárultak.

Ennek a meg sem alakult egyesülésnek tagjait, kiket nem tagdij-kötelezés és alapszabály, hanem a meleg sziv és a nemzeti életösztön fog közös áldozatkészségre össze, — arra kérjük ebben a nehéz órában az ifjuság, a jövő adóját, még ebben az évben se töröljék évi kiadásaik jegyzékéből és küldjék el adományaikat ujra a Magyar Párt Diáksegélyző Bizottságának cimére (Cluj—Kolozsvár, Monostori-ut 18 sz).

Kolozsvár, 1930 október 1.

A Diáksegélyző Bizottság nevében:
Dr. Inczédy-Joksmann Ödön
az Orsz. Magyar Párt üv. alelnöke.

NŐK VILÁGA.

Hittestvéri szeretettel kérjük vidéki nőszövetségeink vezetőségét, hogy szövetségük évi munkájáról *mielőbb* jelentést tenni szíveskedjenek.

A kolozsvári D. F. egyleti Nőkszövetsége elnöksége.

Gondolatok.

Ruskin az angolok tanitómestere mondja: „Az ember azért rossz és boldogtalan, mert eltávolodott Istentől s Istentől azért távolodott el, mert nem látja őt meg műveiben. Ha tehát azt akarjuk, hogy az ember ismét jó és boldog legyen, a természeti és művészeti szépnek szemlélete által vissza kell vezetnünk Istenhez. Tehát megváltás a szép által; de ennek feltétele a nyomorból, tudatlanságból és önzésből való kiemelés.“

Roessler Artur: „Álljál bár a határ egy homokbuckáján, vagy a Rigi hófödte csúcsán, egyaránt bámulhatod a Teremtő legcsodásabb szinjátékát, amint a hatalmas firmamentum ráborul e szép földre és a búcsuzó nap ontja tüzes szineit. Kanyargó patakunk odvas fűzfáira éppen olyan túlvilági pompával hintik ezüstös fényüket a csillagok ezrei, mint Egyiptom piramisaira és a római Campagnara. Tájék és tájék között nem oly nagy a fokozat, de óriás a különbség néző és néző között. A lelki finomság, mely könnyüszerrel paradicsomot varázsol a pusztába, nem terem minden bokorban!“

Goethe irja Herdernek: „Ha továbbra is szeretsz, nehány jó emberem barátságát ezután is birom, Krisztina hű marad, a fiam él és a nagy kemencém jól fűtik, — nincs egyéb kivánságom e földön.“

Lessing. a Mendelssohn Mózessel — nagy bölcsész volt — folytatott eszmecsere hatása alatt irja egyik levelében: „Elvem elégedetten élni, ha még oly kevés okom is van rá... Bizony elég nehéz mostanság magamat boldognak tartani, de hol van az a boldogság, melynek egyéb alapja volna a magunk szuggeszciójánál?!“

Haeckelről irja egy rajongója (Dodel Agost): „Boldogok azok, kik mint a gyermekek, teljes szivből kacagni tudnak és kacagni akarnak. Mert igazi emberek maradtak, a rettenetesen agyonkulturált társadalomban a természet gyermekei maradtak, őrizői és ápolói isteni derünek. A boldogság hordozói ők, akik idején csendülnek kacajra, mint a reggeli nap, mely nem felejti el fölkelése óráját.“

Prohászka mondta: „Meg kell látnunk, föl kell fedeznünk az élet értékeit, a valódi értékeket, melyek függetlenek az élet gondja-

bajától, célt kell kitűznünk magunk elé, föl kell ismernünk kötelességeinket, eleget kell tennünk föladatainknak és akarnunk kell a nemesebb, értékesebb életet."

Ugyancsak ő szólt: „Elmélkedések az Evangéliumról" c. könyvében: „Igyekezzünk családot, munkát, hivatást isteni szinvonalra emelni s az élet apró követelményeinek fölényes s meleg lélekkel megfelelni, szóval az egész életet a reggeli mosakodástól az esti lefekvésig krisztusilag stilizálni."

A francia Renan mondja: „Az önzés, amely biztos mérőónja az egyén alantiságának, olyan mértékben kevesbedik, amilyen mértékben távolodunk az állatitól. A tökéletes ember már nem lesz egoista, mert szivét egészen be fogja tölteni a vallás."

Asszony könyvéből — asszonyoknak: „Örülj az életnek, nagy kincs ez; ne félj a szenvedéstől, eke az, felszántja az ugart, hogy Isten szava csirát verhessen benne! Élj tiszta szivvel, nagy és szép gondolatokkal, állandó, hasznos munkában és akkor sohasem lesz időd az élet tagadására: csüggeteg unalomra, kielégithetlen önzésre."

„Bizonyára rózsán fekszem, mert érzem töviseit. Ha megtanultad kitörni méregfogát a szenvedésnek, ha tövisről eszedbe jut a rózsa, ha nem henye időtöltésnek de missziónak fogod föl az életet és vidáman dalolva munkálod göröngyös talaját a néked kimért parcellának — akkor mestere vagy a boldogság művészetének."

közli: Ü. K.-né.

Hozzászólás.

S. Nagy László hozzászólása „A képek bevitele a templomba" c. anketünkhöz.

Ennek a kérdésnek, hogy szabad-e képet, szobrot vagy más művészi tárgyat bevinni az unitárius templomokba, szeretném ezt a hamleti cimet adni: Tenni, vagy nem tenni? Ne ütközzék meg senki ezen a könnyed szellemességen, de én igazán jellemzőnek találom töprengéseinkre ezt az átültetett hasonlatot abban a kérdésben, amelyik szerintem lényegileg *nincs, nem is lehet, mert ezt a kérdést elintézte már részünkre is Dávid Ferenc és elintézte az unitárius szellem három- és félszázados gyakorlati megnyilvánulása.*

De ha nagyon forszirozzuk ezt az előtérbe állitott problémát, akkor is könnyen végezhet vele az unitárius szellem:

Az unitárizmus szerint: Isten — lélek. Aki imádja, szükség szerint kell, hogy lélekből és lélekkel imádja. Ez a hitvallás látszólag teljesen tisztázza a problémát s nem enged semmilyen segédeszközt igénybe venni az Isten-imádáshoz. Minthogy azonban e hitvallás kiéléséhez olyan, szinte fenkölten tiszta gondolkozásra, a mindennapi életből s a mások gondolatjármából kiemelkedett minden régi be-

folyásolástól mentesen gondolkozó lélekre van szükség, az unitárius hit szépségeinek kivánt terjedése s a normál lelkek: a nagy tömeg vallásos kivánságainak kielégitése véget *én* szivesen fogadok minden olyan impulzust, természeti vagy mesterséges hatóerőt, amely közelebb visz a kivánt lelki megnyugváshoz, a tisztább gondolatokhoz, az Isten-eszméhez. Ezt a célt szolgálja a templomokban az ének, a zene, az orgona, amely utóbbit Dávid Ferenc szintén nem engedte meg, de később — igen helyesen — bevonták a mi istentiszteleti gyakorlatainkra is. Amint az ének, zene, az orgona nem von el az isteni gondolattól, hanem közelebb visz ahhoz, épugy, ha egy *olyan* képet vagy szobrot látok, amely feltétlenül az Isten-eszmét juttatja eszembe, magasztosabb gondolatokkal tölt el s ennélfogva imába tud mélyiteni, én annak a képnek, szobornak csak hálás tudok lenni. Hangsulyozom, hogy annak a képnek vagy szobornak csak ezt a gondolatot szabad sugároznia s harmonikusnak kell lennie egész élet és vallásos felfogásommal, unitárius hitemmel és semmi szin alatt sem lehet olyan, amelyik *elvonhat* egy megtisztult gondolatvilágtól, a nemesebb érzéskomplexumoktól, nem ellenkezhetik az egy-Isten fogalmával. Én egy ilyen abszolute müvészi képet vagy szobrot a mi templomainkban is el tudok képzelni, ha az egyébként teljes harmoniában van az unitárizmus szellemét lehelő puritán templomunk konstrukciójával is s elsősorban: Isten-gondolatot áraszt mindenki felé. Az ilyen lehetséges megoldásoktól nem félnék, de félek attól, hogy a lehető legnagyobb gondosság, jószándék és puritánizmus mellett is idővel olyan tulzás, szin- és kompozició-tultengés, esetleg felfogásunkkal nem egyező kompozició is származhatik ebből, amilyent másutt is láthatunk.

Szerintem Dávid Ferenc megoldotta ezt a kérdést minden időkre. Nekem nincs szükségem semmilyen képre vagy szoborra, különösen, ha kolozsvári, egyszerüségével igazán Istenhez emelő, magasztosan szép templomunk áhitatába merülhetek bele, de azért el tudok képzelni egy olyan unitárius templomot, amelynek stilusába Dávid Ferenc vagy a tordai országgyülés ismert relifjét aplikálják bele s én azért nem torpanok vissza onnan, de ép ugy el fogok mélyedni az emberi rendeltetés és az isteni eszme fenkölt gondolatában, mint kolozsvári gyönyörü templomunkban.

*

E főkérdéstől különben teljesen függetlenül megjegyzem, hogy bizonyos kép- és szoborformákkal mostanság is találkozunk nálunk is, mint amilyenek a menyezetfestéseink s az orgonák és katedrák galamb, stb. diszitései. De tudtommal még soha senki sem tiltakozott ellenük. Pedig nem egy templomunkban, különösen budapesti uj templomunkban épen eléggé dominálnak a szinek. Én jobban szeretem, nekem jobban tetszik a kolozsvári templom megkapó puritánsága, de viszont nem vitatom el a magyar lélek és sziv szinájtatosságát sem s különösen nem vitathatom el ezt épen a legmagyarabb vallással kapcsolatban. Ami azt is bizonyitja, hogy az unitárizmus

tiszteli az egyéniségben és adott alkalmak szerint megnyilatkozó szabad szellemet s ha az idők és viszonyok ugy kivánják: a korral való haladást is megengedi. Egyet azonban sohasem engedhet el: bensőleg: az igaz kereszténységhez illő áhitatot, külsőleg: a szerénységet, az egyszerüséget. Mert Isten: lélek.

S. Nagy László.

Egyleti élet és munkásság.

Háromszéki egyházkörünkben a Dávid Ferencz Egylet és a Nőkszövetsége Kálnok, Sepsikőröspatak, Árkosi tagozata augusztus hó folyamán tartotta meg vallásos ünnepélyeit. 3-án Kálnokon, 17-én Sepsikőröspatakon és 24-én Árkoson, mindenütt istentisztelettel kapcsolatosan. Kálnokon Székely Kelemen, Sepsikőröspatakon Végh Benjámin és Árkoson Kovács Imre lelkészek tartottak az alkalom és helyzethez szükséges imát és beszédet. Mindenik helyen igen szép számban vettek részt az ünnepélyen a három község hivei, amit örömmel állapithatunk meg. Ezt az idézte egyfelől elé, hogy az árkosi derék zenekar egy pár zeneszámot Régeni Áron orgonakisérete mellett igazán müvésziesen játszott. Kálnokon és Sepsikőröspatakon ez volt az első templomi zenés ünnepély, s bátran mondhatjuk, hogy hiveinknek nagyon, de nagyon tetszett, amit leginkább bizonyit az, hogy arra kértek, csináljunk minden hónapban egy ilyen zenével összekötött ünnepélyt, hiszen ez olyan megható volt, hogy örömkönnyeket hullattunk.

A müsor többi számait orgonakiséret mellett szóló ének töltötte ki. Kálnokon énekelt árkosi Kisgyörgy Mihályné, Sepsikőröspatakon Régeni Juliska és Árkoson ugyancsak ők.

Szavaltak: Kálnokon Ütő Sándorné, ifj. Szilágyi Károlyné és Gyöngyösi Boriska. Sepsikőröspatakon: Para Margit, Bedő Juliska, ifj. Bedő Imre és Bedő Boriska. Árkoson: Nagy Ignácné, Duka Jánosné és kálnoki Bedő Erna.

Felolvasást tartottak Kálnokon: Gyöngyössy Sándorné, Sepsikőröspatakon: Bedő Ferenc járásbiró, felsőfehérköri f. ü. gondnok és Árkoson: Kisgyörgy Pálné. A szereplők derekasan megállották helyüket, úgyhogy a közönség teljes elismerését nyerték meg.

A megnyitó és bezáró beszédeket Kovács Imréné, Székely Kelemenné és Végh Benjámin tartották.

Mindhárom községből az ünnepélyen kölcsönösen tekintélyes számban vettek részt. Az ünnepélyek tartását meg-megismételjük. Szeptember hó folyamán bodoki leányegyházközségünkben is, — ha Isten segit — egy ilyen ünnepélyt tartani fogunk. cs. e.

Missiói munkálkodás. A háromszéki egyházkör belső emberi értekezlete három missiói körre osztotta az egyházközségeket. Egyik missiói körhöz Bölön, Nagyajta és Brassó tartoznak, melyhez önként

csatlakozott Ürmös. Ez a négy egyházközség előre megállapitott terv szerint szeptember 14-én kezdette meg munkásságát Bölönben, összekapcsolva a műsoros vallásos ünnepélyt a felekezeti iskola megnyitásával. Kovács Lajos brassói lelkész már reggel kiutazott Bölönbe, ahol délelőtt istentiszteletet tartott. Délután 4 órakor Bölönnek népe nagyszámu hallgatósággal töltötte meg hires templomát s a másik három egyházközségből is többen megjelentek. A missiói ünnepély Fekete Lajos ürmösi lelkész alkalmi imájával és egyházi beszédével kezdődött, mely után Kovács Lajos brassói lelkész mondott megnyitót, reámutatva a maguk eleibe tűzött célra s különösen kiemelve a felekezeti iskola fontosságát és jelentőségét. Taar Géza nagyajtai lelkész „A példaadás szerepe a családban" cimen tartott igen tanulságos és az élet teljes ismeretére valló felolvasást, mely a figyelmet egészen lekötötte. A kántori szerepet Nagy Árpád ürmösi énekvezértanitó töltötte be, aki a műsor keretében két magán számot is adott elő. Közben az ürmösi ifjusági kör részéről szavalt Feneki András, Brassóból ifj. Kovács Lajos és Nagyajtáról Keresztes Anna. Énekelt a bölöni ifjusági dalárda László Ferenc felekezeti énekvezér-tanitó vezetésével. Lőfi Ödön helybeli lelkész bezáró szavaival megköszönte a nagyszámu közönség érdeklődését és a vidékiek megjelenését. A vezetőknek az a terve, hogy ahol a tagozat missiói munkára összejön, a többi három egyházközség nőszövetsége és ifjusági köre, esetleg más szervezete is kiküldött tagokkal képviseltesse magát az egylet költségén. Fokozni akarja ezáltal az érdeklődést és alkalmat adni a tájékozódásra. A műsort rendesen az idegen egyházközségek tagjai töltik ki. A belső emberek kitartó erővel óhajtják folytatni a kedvező körülmények között indult missiói munkát, remélve, hogy az egyház és valláserkölcsi élet iránt azon egyháztagokban is felébred az érdeklődés, akik társadalmi helyzetüknél és képzettségüknél fogva vezetésre és példaadásra hivatottak, de az egyházi munkától még a hivatalos elkötelezés dacára is igen sokszor távoltartják magukat. A közelebbi missiói összejövetel Ürmösön lesz, majd Brassóban és Nagyajtán.

A Nőkszövetségének munkássága Jobbágyfalván. A Nyárádszentmártonhoz tartozó kicsiny leányegyházközségben figyelemre méltó munkásság folyik a Nőegylet keretén belül, mely 1929 dec. 1-én alakult meg, mintegy 60 taggal a következő tisztikar vezetése mellett. Elnök: Nagy Jenőné; alelnökök: Szász Lajosné és Nagy Lajosné; jegyző: Tóth Menyhértné—Nagy Piroska; titkárok: László Zsigmondné és ifj. Balogh Jánosné; pénztárnok: László Györgyné. Nőegyletünk tehát csak féléves multra tekint vissza, de már ez is elég időt és alkalmat nyújtott hűséges tagjainak arra, hogy hasznos munkával kapcsolódjanak bele ezen kicsiny gyülekezet lendületes életébe.

A rendes önképzésre és a vallásos élet elmélyitésére irányuló összejöveteleken kivül, melyekből minden hónapban egyet tartott a Nőegylet, különösen emlitésre méltó az az áldozatkészség, mellyel az iskolás gyermekek karácsonyfa ünnepélyét rendezték meg. Erre a célra

a Nőegylet tagjai 595 leit, Nagy Jenőné tésztát, Tóthné Nagy Piroska és Czitrom Józsefné 100—100 drb. cukorkát adományoztak. A karácsonyfáról Boros Mózes helybeli tanitó gondoskodott. A karácsonyfa ünnepélyen iskolás gyermekeink kedves szavalatokkal, énekszámokkal és egy jól sikerült alkalmi szindarabbal gyönyörködtették a nagyszámu közönséget. A betanitás fáradságos munkáját Boros Mózes tanitó végezte.

Szépen sikerült nyilvános összejövetelt rendezett a Nőegylet husvét első napjának estéjén is, melynek úgy erkölcsi, mint anyagi szempontból nagy eredménye volt. Ezen összejövetel műsorán szerepeltek iskolás növendékeink szavalatokkal és egy gyermek-szindarabbal, Tóth Menyhért s. jegyző szabad előadással „Legnagyobb kincs a gyermek" cimen, Tóthné Nagy Piroska, Nagy Erzsike, Szász Irma szép szavalatokkal és Nagy László gimnázista ügyes monológgal. A műsor kiemelkedő pontja volt az a táncszám, melynek keretében Nagy Magduska és Nagy Erzsike a magyar szólót mutatták be. Az egyes számokat Boros Mózes tanitó konferálta be és az estélyt a lelkész rövid előadása zárta be. A szereplő gyermekek betanitását Nagy Magduska és Boros Mózes tanitó végezte.

És még egyet. Csak nemrégen adott át a Nőegylet egy műsorral kibővitett ünnepélyes istentisztelet keretében két szép gyászlobogót a közhasználatnak, melynek anyagát szintén a vezetőség és a tagok közadakozásból vásároltak be 1893 leiért. E zászlók feliratainak himzését és más diszitéseit ifj. Balogh Jánosné, László Zsigmondné, László Mihályné, Nagy Magduska, Nagy Ilona és Szász Irma végezték. A zászlószentelési istentiszteleten ünnepi beszédet tartott a lelkész, a beszerzés történetét ismertette Boros Mózes tanitó s szavalt Lászlóné Májai Berta és Nagy Ilona.

Az egylet vagyona jelenleg 2000 lei, mely minden összejövetel alkalmával szaporodik a tagok önkéntes szeretetadományaiból.

A fenti adatok bizonyságai annak, hogy öntudatos munka folyik, mely sok szép reményre jogosit a jövőre nézve is. Sikert a továbbiakban is! Istennek áldása legyen leányegyházközségünk hithű Tábitháin.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Középiskoláink. Nehéz kisebbségi sorsunkban mindnyájunk szeme féltő aggodalommal figyeli gimnáziumaink sorsát. Hála Istennek, ez alkalommal örvendetes hireket közölhetünk olvasóinkkal. A kolozsvári unitárius kollégiumba beiratkozott tanulók osztály és vallás szerint a következőképen oszlanak meg az 1930—31. isk. évben:

1. Elemi iskola.

	Unitárius	Ref.	Róm. kath.	Luth.	Összesen
I. oszt.	10	7	2	—	19
II. „	12	6	3	—	21
III. „	14	7	2	—	23
IV. „	12	8	—	—	20
Összesen	48	28	7	—	83

2. Főgimnázium.

	Unitárius	Ref.	Róm. kath.	Luth.	Baptista	Izraelita	Összesen
I. oszt.	26	11	2	5	—	—	44
II. „	34	—	1	1	—	—	36
III. „	18	3	—	3	—	—	24
IV. „	16	2	—	3	—	—	21
V. „	19	3	2	—	—	—	24
VI. „	24	8	3	—	—	—	35
VII. „	12	1	—	—	2	1	16
Összesen	149	28	8	12	2	1	200

A megnövekedett létszámmal a konviktus gondjai is megszaporodtak. A nyomasztó gazdasági helyzet, a pénztelenség folyományaképen a szülők a kedvezménykérések soha nem tapasztalt tömegét nyujtották be. A konviktus nem képes e kéréseknek eleget tenni s ezért az intézet vezetősége szeretne egy pár alsóbb osztályos tanulót jóakaratu családokhoz ebédkosztra elhelyezni olyanformán, hogy az erre hajlandó családok hetenkint legalább egyszer egy tanulónak egy meghatározott napon ebédet adnának. Hét család nemes adományával egy kis diák egész évi ebédkosztja biztositva lenne. A heti egy ebédadományt meg lehet váltani 20 leuért, tehát egy hónapban 80 leu összeggel, amelynek beszedéséről az iskola gondoskodik. A jövő generáció sorsát szivükön viselő jó lelkek ez iránt való készségüket sziveskedjenek az igazgatói irodában bejelenteni.

Az iskolai évet ünnepélyesen szept. 15-én d. e. 10 órakor nyitották meg nagyszámu szülő és tanügyi barát jelenlétében. Imát mondott Vári Albert vallástanár, megnyitó beszédet tartott Gálffy Zsigmond igazgató, dr. Várady Aurél isk. felügy. gondnok és a Püspök ur őszinte szeretetből fakadó atyai intelmekkel emelték az ünnepély jelentőségét. A tanitás 16-án reggel 8 órakor kezdődött.

Örömmel állapitjuk meg, hogy az internátus dolgozószobáinak a déli, tehát napos oldalon történt elhelyezése s kevésbé zsutoltsága az egészségügyi követelmények tekintetében nagy haladást jelent a multhoz képest; továbbá azt, hogy az internátusi közös medencefürdő zuhanyfürdővé alakittatott át (6 zuhany). Igy a bentlakó tanulóifjuság egyénenkint, mások által nem használt tiszta vizben fürödhetik minden héten az eddigi két hetenkint való fürdés helyett. A főgimnáziumi bentlakó tanulók száma 122.

Ebben az iskolai évben a mult évi tanterv maradt érvényben s igy a folytonos tantervváltozás zökkentő hatásai nélkül ez az év simább lefolyásunak igérkezik, mint a mult évek. Erre való tekintettel az intézet vezetősége tervbe vette, hogy szombaton délutánonkint az ifjuságot *tanulmányi sétákra* viszi, megismertetve Kolozsvárnak, ennek a kulturális központnak ipari telepeit, gyárait, muzeumait, könyvtárait stb.

E rendszeresitett tanulmányi séták során szept. 20-án megnézték a tanulók, kellő tanári kiséret mellett, Kolozsvár vizmüveit, azt a

hatalmas berendezést, amely százezer ember mindennapi vizszükségletét látja el. Szept. 27-én a város történeti nevezetességü épületei, helyei s az azokhoz füződő események megismertetésére került sor. A kalauzolás nehéz szerepét Kelemen Lajos tanár afia látta el az ő páratlan szaktudásával és tárgyszeretetével. Megtekintették az óvári zárdát, a főtéri Szent-Mihály templomot, a Szabók bástyáját; megismerték általános és unitárius vonatkozásban Kolozsvár történetét.

Érettségi eredmények a kolozsvári unitárius főgimnáziumban az 1929—30. iskolai évben.

Az 1930. juniusi vizsgálatra állott ismétlő tanuló 13, átment 3 tanuló.
Az 1930. „ „ „ új „ 5, „ 5 „
Az 1930. szept. „ „ ismétlő „ 11, „ 6 „
Az 1930. „ „ „ új „ 5, „ 5 „

Ismétlőknek vannak jelezve azok a korábbi évfolyamú növendékek, akik már több izben, újaknak a mult iskolai év (1929—30) tanulói, akik először jelentek meg a vizsgabizottság előtt. A szeptemberi vizsgálaton a kisebbségi iskolák összes fiú tanulói közül a kolozsvári kerületben a három legjobb osztályzatot főgimnáziumi tanulóink nyerték: Komjátszeghy Lajos 7·25, Kőkösi Kálmán 7·25 és Almási Gyula 7 középszámmal. A fenti eredmény alapján ebből a főgimnáziumunkból az elmult iskolai évben 19 érettségizett ifju vág neki a kisebbségi élet bizonytalanságának.

Jövő számunkban sz.-kereszturi gimnáziumunkról fogunk hasonlóképen hirt adni.

Az érdekeltek figyelmébe. A Nyugdij-intézet vezetősége köréből nyert értesülésünk alapján felhivjuk az ujonnan kinevezett lelkészek és más belsőember, vagy általában egyházi alkalmazott afiai szives figyelmét arra, hogy állásuk elfoglalásától számitott három hónapon belül kérniök kell a Nyugdij-intézetbe való felvételüket a szabályzatban előirt módon. A Nyugdij-intézet szabályzata megjelent az 1929 évi főtanácsi jegyzőkönyvben, s önálló füzetben is. Kapható az Iratterjesztő utján. Felhivjuk egyuttal a nagytiszt. esperes urak figyelmét is arra, hogy az állásaikat elfoglalt belsőembereket be kell jelenteniök. A jelentkezések és bejelentések elmulasztása sok adminisztrativ nehézséget, sőt egyéni kellemetlenséget is vonhat maga után.

Hymen. Ótordai Székely Gizella és Nagy Domokos unitárius lelkész jegyesek. Verespatak, 1930 szept. 21. Gratulálunk.

Gyászrovat. Katona Ferencné szül. Simon Zsuzsa, Katona Ferenc kereszturköri esperes afia neje, hosszas és kinos szenvedés után szeptember 9-én elhunyt. Élt 62 évet. A gyászoló családnak adjon vigasztalást a Mindenható!

A „Dombói Unitárius Dalkör" ünnepe. Sokáig emlékezetes marad küküllődombó unitárius népe előtt 1930 szeptember 7. Ezen a napon ünnepelte dalárdája, a „Dombói Unitárius Dalkör" fenállásának 80 éves évfordulóját. Ezen a nem mindennapi és unitárius, magyar kultur történeti szempontból nagyjelentőségü ünnepély

felemelő szépsége mellett gazdag tanusággal is szolgált. Alkalmat adott arra, hogy 8 évtized kultur munkáját igazolva láthassuk Az 50-es évek egyházunkra és fajunkra egyaránt szomorú és gyászos eseményei jelentek meg legelsőbben is lelkünk előtt. A magyar jövendőnek biztositása a szent feladat akkor is. Dombó szegény, müveletlen népe faji és vallási öntudatról és magyar jövendőről nem gondolkozhatott. Kisgyörgy József dombói unitárius rector jogakadémiai, papi és tanitói végzettséggel, de mindenek fölött a népnevelő hivatásérzetével megkezdi az uttörő munkát a nép müvelésére: éneklő társulatot szervez már 1842-ben. Mivel ezen alakulat hivatalos testületté csak 1850-ben lesz, ettől kezdve datálódik a dalkör létezése. De azért is, mert amint a „Nemzeti társalgó" és a Kisgyörgy József 40 éves tanitói jubileuma alkalmából kiadott füzet[1] emliti az első alakulat inkább az irástudatlan emberek tanitásával foglalkozott, a tulajdonképeni dalmüvelés csak később, az 50-es években kezdődött, és azóta — a világháború idejét leszámitva, megszakitás nélkül müködik.

Hogy a miénkhez sokban hasonló nehéz időkben megkezdett kulturmunka mit eredményezett, a kicsiny mag minő termést hozott, azt mindennél jobban igazolja az a tény, hogy Küküllődombó, mely az 50-es évek kezdetén még a vármegye egyik legszegényebb, legmüveletlenebb faluja volt, ma egyik legértékesebb községe, rendszerető, törvénytisztelő felvilágosult gondolkozású, öntudatos magyar népével.

De, hogy a magvetés nem volt hiábavaló, igazolja az az egyetemes magyar kulturális áramlat is, mely ma, 80 év után minden faluban meg akarja szervezni a magyar dalárdát, a magyar jövendő megmentése végett.

Méltán ünnepelte hát Küküllődombó népe ősi dalárdáját, amely nemes munkájával kulturális fejlődését előmozditotta. Eme nemes munka elismerése jutalmául a község unitárius asszonyai egy művészi kivitelü diszlobogót ajándékoztak a dalkörnek, melynek felszentelése a jubiláris ünnepély keretében folyt le.

A dalkör vezetői, egykori karnagyai iránti hálájának abban adott kifejezést, hogy e napra megkészitette életnagyságú mellképeiket és ünnepélyes formák között leleplezte ugyancsak a jubiláris ünnepély keretében. Ott függnek már néhai Kisgyörgy József alapitó és József Dénes karnagy képei a felekezeti iskola falain, mintegy buzditva és serkentve mindeneket a szebb és dicsőbb jövendő munkálására.

Az ünnepély végeztével az óriási számban megjelent gyülekezet kiséretében a dalkör kivonult a temetőbe, ahol gyászdalok és emlékbeszéd kiséretében megkoszoruzta: néhai Nagy József dombói unitárius lelkész, volt elnök, Kisgyörgy József volt karnagy és Ütő Lajos volt elnök sirjait.

Az emlékünnepély napján müsoros estély is volt, a felekezeti

[1] „Koszorú", irta: Nagy János.

iskola udvarán, mely, bár elég tágasnak mondható, alig birta befogadni a közelből és távolból összegyülekezett közönséget.

A templomi ünnepélyen közremüködtek: Gvidó Béla esperes felszentelő beszéddel, Ütő Lajos székely-kereszturi lelkész egyházi beszéddel, Székely Tihamér magyar-sárosi lelkész imádsággal. A dicsőszentmártoni ref. és unitárius dalárdák, az ádámosi D. F. dalárda és a helybeli dalárda.

A lobogót átadta a nők nevében özv. Kissné Kisgyörgy Berta tanitónő, átvette Pál Tamás lelkész a dalkör elnöke, megkoszoruzta Pál Tamásné. A jubiláló dalkört üdvözölte és az uj lobogót egy schrapnel hüvelyből öntött lanttal diszitette Bartók Endre ádámosi unitárius lelkész az ádámosi D. F. dalkör nevében, ugyszintén üdvözölte Kovács István magyar-szentbenedeki lelkész és dalköre nevében.

Az estélyen közremüködtek: Az ádámosi D. F. a dicsőszentmártoni ref. és unitárius, a sövényfalvi ref., a magyarózdi ref, a dicsőszentmártoni róm. kath. „Cecilia", a helybeli férfi és vegyes dalárdák; Péterfi Mihály dicsőszentmártoni unitárius s. lelkész és a helybeli mükedvelő szintársulat tagjai.

Egy felemelően szép nap drága emlékeivel oszlott szét a nagyszámu közönség.

D. F. E. Évkönyv. A D. F. E. választmánya októberi gyülésén kimondotta, hogy már ez évben Évkönyvet ad ki, amelybe a vidéki és központi egyleti tagozatok évi müködése, valamint a szervezkedésre és munkálkodásra hasznos útbaigazitások fognak összegyüjtetni. Felhivjuk egyrészt vidéki tagozatainkat, hogy jelentésüket már csak azért is minél hamarább küldjék be, nehogy az Évkönyvből kimaradjanak, — másrészt olvasóink figyelmét erre a hasznos és hézagpótló könyvecskére.

Irodalom.

Unitárius iratterjesztés. A tavalyi főtanácsi gyülés egy uj bizottságot szervezett meg: A Magyar Unitárius Egyház Sajtó- és Iratterjesztő Bizottságát, melynek feladatává tétetett az unitárius egyház kiadásában megjelent és más unitárius szellemü irattermékeknek a terjesztése. Elnök: dr. Gál Kelemen, tagok: S. Nagy László, Szent-Iványi Sándor, Ürmössi Károly és dr. Varga Béla. A bizottság saját kebeléből megválasztotta ügyvezetőkül a Sajtó-osztályba S. Nagy Lászlót és az Iratterjesztő-osztályba Szent-Iványi Sándort, mint akik az eszmét eredetileg is felvetették és az E. K. Tanácshoz inditványképen beadták. Az Iratterjesztő feladatává vált most, hogy azok az egyházi kiadványok, amelyek eddig az egyházi titkár, levéltáros és pénztáros kezeléséből kerültek forgalomba, most mind egy helyre összpontosuljanak. Az Iratterjesztő iroda és raktárhelyisége az Unitárius Kollégiumban van (I. emelet, 26).

Szükségtelen a Sajtó és Iratterjesztő Bizottság megszervezésé-

nek nagy fontosságára külön is reámutatni. A római katholikus és református egyházak hasonló bizottságai hatalmas alaptőkével fogtak munkához, s ma már több milliós vagyonok felett rendelkeznek. Az unitárius Iratterjesztő alaptőke nélkül kezdett a munkához, de azért most már átesve a kezdet nehézségein, a jövőben fokozatosan fog egyházközségeink és hiveink rendelkezésére állani. Az első félesztendő munkája bizonyság arra, hogy a beinditás iránya helyes volt és az iratterjesztés munkája máris szép eredményeket mutat fel. Hangsulyozni kell azonban azt is, hogy még nem kellő eredményeket. Az unitárius olvasóközönség tudatába még nincsen kellőképen beidegződve az Iratterjesztő létezése. Sajnos, hogy még főtanácsi gyülésen jelen volt lelkészeink egy igen nagy része is más egyházi hatóságainkhoz intézi tankönyv és irattermékek rendeléseit, s igy az iratoknak az egyik hatóságtól a másikhoz való áttétele miatt az expediálás munkája késedelmessé válik, de felesleges és elkerülhető munkatöbbletet is jelent. Vonatkozó egyházi rendeleteink értelmében ugyanis ma már mindennemü tankönyv és más unitárius kiadványt csak az Iratterjesztőtől lehet rendelni.

Az Iratterjesztő Bizottság látta el a nyáron szórványokban lakó hiveinket, szórványgondozó lelkészeink utján, lelki táplálékkal, unitárius szellemü tanulságos és szórakoztató olvasmányokkal, több mint kétezer könyv és füzet szétküldése által. Mindez természetesen csak a kezdet kezdete. Angol és amerikai testvéreink hasonló vállalatai évenként több százezer példanyszámban tudnak unitárius szellemü nyomtatványokat hiveik között, valamint másvallásu érdeklődők között is, ingyen, vagy igen olcsó áron szétosztani. Tenni tudják ezt azért, mert hiveik megértve az iratterjesztés nagy fontosságát, mindent elkövetnek e bizottság anyagi és erkölcsi fellendülése érdekében.

Az Iratterjesztő Bizottság most állitja össze a jelenleg kapható, unitárius irók által irt, vagy unitárius szellemü munkáknak második cim- és árjegyzékét, amelyik már a közeljövőben napvilágot fog látni. Az árjegyzékben foglaltakra, amelyik a következő tiz csoportba sorozza a munkákat, már most felhivjuk az érdeklődők figyelmét. 1. Bibliák. 2. Szószéki dolgozatok. 3. Theológia, filozófia, neveléstudomány. 4. Történelem, életrajzok. 5. Tankönyvek. 6. Ének és zene. 7. Szépirodalom. 8. Törvénykönyvek. 9. Folyóiratok. 10. Különfélék. A legjobb alkalom áll mindenkinek rendelkezésére könyvtárát kiegésziteni. Felhivjuk egyházközségi vezetőembereink figyelmét arra, hogy faluhelyen most vannak beszervezés alatt a községi népkönyvtárak. Kérjük őket, ezek beszervezésénél legyenek tekintettel a megfelelő számu unitárius szellemü munkáknak a beszerzésére is. Egyházközségeink ifjusági egyletei nagyobb megrendelés esetén kedvezményben részesülnek, ha könyvtáraikat akarják unitárius szellemü munkákkal kiegésziteni, vagy beinditani. Ezenkivül, ha bárkinek bármilyen más és árjegyzékünkbe fel nem vett munkára, könyvre, vagy folyóiratra van szüksége, az forduljon bizalommal az Iratterjesztőhöz, amelyik azokat a tényleges költség felszámolása mellett, bármelyik

könyvkereskedésnél olcsóbban tudja beszerezni, mivel minden nagyobb könyvkereskedéssel és kiadóvállalattal a Bizottság viszontleszámitolási viszonyban van. Igy hiveink olcsóbban jutnak hozzá olvasmányaikhoz és a Bizottság forgalmát növelik, amelyiknek célja az, hogy unitárius szellemü nyomtatványaink minél olcsóbb áron kerüljenek forgalomba. Kérjük vezetőembereinket és hiveinket, hogy Kolozsvárt jártukban keressék fel az Iratterjesztő irodahelyiségét, hogy ott személyesen megtekintve a könyvanyagot, tájékozódhassanak az ujabb gyarapodásokról. A Bizottság ezuton is kér mindenkit, hogy eddig megjelent könyveiből és ezután kiadandó munkáiból tiz-tiz példányt küldjön be a Bizottsághoz, hogy azokat raktáron tartva, a terjesztésben segitségére lehessen az iróknak és kiadóknak.

Ez alkalommal különösen felhivjuk a figyelmet arra, hogy nagyon jó alkalom van bibliabeszerzésre. Szószékeinken nagyon visszahatóan fest a már elrongyolódott biblia. Hiveink között mindig akadnak lelkes és buzgó tagok, akik a régi biblia helyett egy ujat vásárolnak. De saját lelkiszükségletünk kielégitésére is szintén szükségünk van a biblia állandó olvasására. A mai nehéz napokban sem a „tiszta szoba“ asztaláról vagy a mestergerendáról, sem a szépen berendezett könyvtárszekrényből nem szabad hiányoznia a könyvek könyvének: a bibliának. Mai számunkban közöljük bibliaárjegyzékünket, amelyik a Britt és külföldi Bibliatársulat kiadásában megjelent bibliákat öleli fel. De bármilyen más bibliát is be tudunk szerezni.

A Magyar Unitárius Egyház Sajtó- és Iratterjesztő Bizottságának Bibliaárjegyzéke:

			Leu
No. 935.	Biblia, nagy alak, egész bőrkötésben, aranyvágással	Szószékre alkalmas.	800·—
No. 925.	„ kvárt alak, egész bőrkötésben		500·—
No. 933.	„ nagy alak, egész vászonkötésben		350·—
No. 932.	„ nagy alak, félvászonkötésben		300·—
No. 923	„ kvárt alak, félvászonkötésben		250·—
No. 906.	„ kis alak, egész bőrkötésben, indiai papiron, aranyvágással		150·—
No. 917.	„ oktáv alak, félvászonkötésben		140·—
No. 911.	„ kis alak, egész vászonkötésben, pirosvágással		120·—
No. 909.	„ oktáv alak, félvászonkötésben, pirosvágással		100·—
No. 903.	„ oktáv alak, félvászonkötésben		90·—
No. 952.	Ujtestamentum, félvászonkötésben		20·—
No. 954.	Ujtestamentum és zsoltárok, félvászonkötésben		25·—
No. 981.	Zsoltárok könyve		5·—
No. 985.	Evangéliumok, füzetenként		5·—

Reméljük, hogy öntudatos hiveink megértve az iratterjesztés munkájának nagy fontosságát, azon lesznek, hogy munkánk eredményes legyen. **Ferencz József.**

Felhivás előjegyzésre. Mikó Egyházjogának kéziratát ez év őszén sokszorositani fogom. Az egyes példányok ára a sokszorositandó példányok számától függ. A kötelező előjegyzést folyó évi szeptember hó folyamán kérem kezemhez juttatni.

Megjegyezni kivánom, hogy az U. K. folyó évi augusztus havi (8 sz.) füzetében megjelent felhivásnak az utolsó mondata nem erre a munkára vonatkozik. Tévedésből toldották be. **Dr. Tóth Gy.**

Gál József imái. Szerzőnek az Unitárius Szószék ez évi 3-ik füzetében egy egész hétre való imája jelent meg. Kis egyházunkban ritka jelenség ez. Bizonyos, hogy papjaink közül sokkal többen tudnak jó beszédeket, mint jó imákat irni, ami érthető is Hiszen okoskodni, eszméket fejtegetni minden logikusan gondolkozó, irodalmilag képzett elme tud. De jól imádkozni csak a mélyen érző, áhitatos, erőshitü költői lelkeknek a kiváltsága. Gál József ezek közül való. Imái nem a műkertész mesterségesen tenyésztett, rikitó szinü virágaihoz, hanem a természet ölén nyiló ibolyához hasonlitanak. Valóban, természetes báj, kedves egyszerüség, könnyed és folyamatos stilus, logikus gondolatfüzés jellemzik ez imákat. Egységesek, mert egy-egy főeszme körül csoportosulnak az iró mélyen vallásos lelkének szép megnyilatkozásai. Nincs bennük áradozás, dagályosság, sem kitérő kanyarulat, hanem nyilegyenesen haladnak kitüzött céljuk felé: mindig megnyugtatnak, kibékitnek sorsunkkal, helyzetünkkel, embertársainkkal s mindenekfölött Istenünkkel.

Boldog az, aki igy tud imádkozni, ám boldog az a gyülekezet is, amely ez áhitattal imádkozó pappal együtt emelheti szivét a jó Istenhez. Mert Gál Józsefnek az az egyik főérdeme, hogy imáiban a hivek közös buja-bánata, vágya, öröme, hite és reménye hü kifejezést nyer. Én ugy sejtem, hogy az eddig közölteken kivül szerzőnek van még egy pár hétre való imája. Kár volna azokat tovább is zár alatt tartani s át nem adni a nyilvánosságnak, mert ilyen kedves virágok nem nyilnak minden bokorban.

Kelemen Árpád, nyug. lelkész.

Kriza Vadrózsái. Egy külföldön utazgató magyar ujságiró utleirásából: *Kriza János* székely ember volt, unitárius püspök és magyar költő. Nyugodt, szép, harmonikus élete során tagja lett az Akadémiának és a Kisfaludy-Társaságnak s 1875-ben hunyta le örök álomra szemeit. Irt népies dalokat, amelyeket jóval halála után adott ki a Kisfaludy-Társaság, ámde főmüve a „Vadrózsák“ cimen kiadott könyve, amely a székely népköltészeti termékek gyüjteménye. A székely népballadákból német nyelvre is leforditottak néhányat s annak idején ezek nagy elismerésre találtak.

Már most csak az a kérdés, hogy a székely népballadák és Kriza János „Vadrózsái“ miként kerülnek ezekbe a futólagos utijegyzetekbe, amelyek Norvégia vadregényes tájékán születtek meg?

*

Osloba érkezésünk első napján, délben a norvég külügyminiszter vendégei voltunk. *Pryser* ur, a „Morgenposten“ főszerkesztője volt az egyik szomszédom, a másik egy középtermetü, szemüveges, fehér körszakállas, tudósformáju úr, aki barátságos mosollyal adta át névjegyét, amely elárulta, hogy *M. A. Jynge* úrhoz van szerencsém, aki „Directeur en Chief de division aux Chemins de fer Norvegiens“ vagyis a norvég vasutak vezérigazgatója.

A vezérigazgató úr csöndes, szelid ember, aki nagy szeretetre-

méltósággal kezdett beszélgetni Magyarországról és őszinte örömmel mondotta el, hogy ősszel Budapestre készül, a norvég müvészek kiállitása alkalmából. Mert Jynge úr nemcsak államvasuti vezérigazgató, hanem *az oslói Képzőmüvészeti Társaságnak elnöke is.*

Egyideig udvariassági társalgásnak vettem a derék úrnak Magyarországról való lelkesedését, de nemsokára szégyenkezve kellett bevallanom tévedésemet. Mert Jynge úr a legmeglepőbb tájékozottsággal kezdett beszélni a magyar költőkről és irókról és végül is szerényen megjegyezte, hogy ő számos magyar költő müvét már le is forditotta norvég nyelvre, persze német forditás alapján.

Petőfi — Vörösmarty — Arany, egymásután sorakoztatta fel a mi nagy poétáinkat és egyes költeményeiket.

— Bizonyára Petőfi irányitotta az ön figyelmét a magyar költőkre, — mondám neki.

— Nem, nem Petőfi. Azt csak később ismertem meg. *Kriza Vadrózsák* (ezt igy magyarul mondotta) cimü versgyüjteményének egyes darabjait olvastam németül s ettől kezdve valósággal szenvedélyesen gyüjtöttem a magyar költők német forditásait.

A Vadrózsák!... A székely népballadák... Kőmives Kelemen és társai ott élnek a norvég fjordok között, maguk a székelyek, akikről Petőfi irta meg, hogy a székely vérnek „minden csöppje drágagyöngyöt ér".

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig épiteni, javitni, haladni, rendet csinálni, békitni, szeretni és gyülölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanitót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hüséges hazafi, tiszta életü polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

„Szivemet hozzád emelem"

Női imakönyv, szerkesztőségünknél megrendelhető: fehér kötés 200 L., bőrkötés 200 L., egyszerübb bőrsarokkal 100., 80. és 60 Leu.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz